

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

PIGTRAAD

Nr. 3 . MARTS 1958
13. ARGANG

UDGIVET AF
KAMMERATERNES
HJÆLPEFOND

**COMPACTAS
TRANSLATØRARBEJDE**
Kultorget 7, Kbh. K., Minerva 890

ROBERT W. PEYRATH
Klicheanstalt
Gothersgade 101 København K.

**NORDISK
KINEMATOGRAFFABRIK**
Gl. Kongevej 15 — C. 6873

P. E. EHRHARDT
Central 1793
Studiestræde 7 København K.

AKTUEL KLICHE SERVICE A/S
Farvergade 2 — København K.

F. KIERULF-LANGE
St. Kannikestræde 18
København K.

ERIK THOMSEN AKTS.
Specialfirma i tegnematerialer
Pilestræde 37-39 - Tlf. Byen 6301

EVALDS LINIERANSTALT
Byen 6055
Graabrødrestræde 23 - Kbh. K.

BØRGE LANGHOFF
Internationale transporter
Nyhavn 28 København K.

HERMELIN CHOKOLADE
Nygade 6 København

Aktieselskabet
**DE KØBENHAVNSKE
FORSTÆDERS BANK**
Glostrup

H. E. HECTOR A/S
Frederiksberggade 16 - Kbh. K.

Slagtermester ELKJÆR
Vroldvej 16 Skanderborg

KAMMERATERNES HJÆLPEFOND

Stiftet 1945

PROTEKTOR: HS. KGL. HØJHED PRINS AXEL

Fondens kontor: St. Kannikestræde 10, Kbh. K. (kontortid: 10—15).
Telf.: Om dagen Minerva 1336, om aftenen Ordrup 5075 — Postkonto 780

Medlemmer: Iflg. fundatsens § 4 kan som medlemmer af fonden kun optages danske statsborgere, der grundet aktiv indsats i frihedskampen i besættelsestiden har været indsat i danske eller tyske fængsler eller i danske eller tyske fange- eller koncentrationslejre. Danske sydslesvigere, der ikke har dansk indfødsret, men iøvrigt opfylder betingelserne, kan også optages, ligesom personer med norsk indfødsret, der har været bosiddende i Danmark og har øvet aktiv indsats i frihedskampen, også kan optages som medlemmer.

Formål: Iflg. fundatsens § 14 skal de midler, fonden har til rådighed til uddeling, fortrinsvis komme deporterede, sekundært alle de, der som følge af deltagelse i frihedskampen har været arresteret og interneret, til gode tilligemed disse sidstes efterladte. Kammeratskabshjælpen ydes til: 1) Kammerater, hvis helbred på grund af frihedskampen har lidt sådan skade, at de ikke økonomisk er i stand til at give deres børn den uddannelse, som de ellers ville have fået. 2) Børn efter faldne kammerater. — Beløbet skal fortrinsvis anvendes til at give børnene en uddannelse som den, deres fader ville have givet dem, hvis han var forblevet i live. 3) Tilskud til særlige formål udover de ovenfor under 2) nævnte til kammeraternes enker og børn. 4) Tilskud navnlig som hjælp til studieophold, rekreationsophold her i landet eller i de andre nordiske lande — og andre lignende øjemed.

Forretningsudvalget:

Formand: Konsul, sagfører Kaj V. Dahl, Vitus Berings Plads 1, Horsens.
Næstformand: Oberst Fl. B. Larsen, Østerbrogade 28, Kbh. Ø. C. 16.014.
Kasserer: Statsaut. revisor H. C. Steen Hansen, St. Kannikestræde 10, Kbh.
Leder af fondens kontor: Arkitekt H. Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund. Ordrup 5075.
Sekretær: Overlærer Johs. Fosmark, Slagelsegade 9, 2., København Ø.

Den øvrige bestyrelse:

Pastor Aage E. Damtoft, Vesterbro 76, Aalborg.

Seminarieforstander, cand. mag.
Paul Holt, Århus.

Landsretssagfører Otto Jespersen,
Store Torv 16, Århus.

Arkitekt P. A. Johansen, Bernstorffs-
lunds allé 80, Charlottenlund.

Oberst K. Kjeldsen, Odense.

Tandteknikermester Leo Kæraa,
Banegårdspladsen, Århus.

Bibliotekar O. Leth, Johnstrupsvej 8,
Sorø.

Aut. vand- og gasmester Johs. Loft,
de Mezasvej 18, Århus.

Førstelærer P. E. Mahler, Nr. Søby,
Fyn.

Fabrikant Poul Møller, Skive.

Læge Børge Næsted, Sadolinsgade 9,
Odense.

Boghandler Otto W. Olesen, Rådhus-
stræde 2, Randers.

Kontorchef O. Olesen, Grønnegade
18 A, Herning.

Landsretssagfører H. Rambusch,
Kongensgade 49, Esbjerg.

Pastor Poul Riis, Rosenvængets Side-
allé 5, København Ø.

Prokurist Otto Schmidt, Kolding.
Dommer K. Thestrup, M. F., Herning.

FORSIDEN:

Skovens smukke kronhjorte tager sig en dyst, og vintervejret synes ikke at genere.

BLADET PIGTRAAD

Organ for og udgivet af Kammeraternes Hjælpefond. Udkommer med 12 numre årligt. Abonnement 15 kr. pr. år (Girokonto 780 kan benyttes ved bestilling af abonnement).

SEKRETARIAT

Ekspedition, abonnements- og annonceafdeling: St. Kannikestræde 10, København K. (kontortid 10—15) Minerva 1336.

REDAKTION

Ansvarshavende redaktør: Overlærer Johs. Fosmark. (Medlem af Dansk Fagpresseforening), Slagelsegade 9, 2. København Ø. Telefon: Øbro 8537 (træffes bedst 17,30—18,30).

FORRETNINGSFØRER FOR BLADET

Arkitekt Henning Kornbeck, Ordrup Jagtvej 137, Charlottenlund.
Telefon: Ordrup 5075.

TRYKKERI

A/S Folketidendes bogtrykkeri,
Ringsted.

INDHOLD:

En general uden tillid	35
Falskmøntneriet i Sachsenhausen	37
Fællesudvalgets stilling	41
Generalforsamlinger i Randers og København	44

FOLKETS TILLID EN STYRKE!

Kan en general eksistere uden?

Der skal udnævnes en ny kommandant for København, og formodningerne går ud på, at midlertidig generalmajor Schjødt-Eriksen er favorit i regeringens øjne. Den nærmeste tid vil bringe klaring i sagen.

Efter 9. april var Schjødt-Eriksen bitter — og meldte sig ind i Fritz Clausens nationalsocialistiske parti. Senere, nemlig efter 29. august, blev han medlem af hærens illegale stab og senere chef for efterretningstjenesten og havde et gnidningsløst samarbejde med det illegale „Information“.

Bagefter kom det frem, at Schjødt-Eriksen havde været medlem af DNSAP. Længe benægtede han, ja han gik så vidt, at han kaldte underskriften falsk, skønt partiets eksperter sagde, at den var ægte. Klempt op i et hjørne afgav han sit æresord som officer på, at han aldrig havde skrevet under, men vaklede dog senere. Partiets papirer viser, at han blev slettet som medlem den 30. november 1940.

Ved tjenestemandssagen, der rejstes mod ham blev han frifundet, da man fandt, at hans onde og gode gerninger måtte ses under eet og at de gode gerninger således skulle veje de onde op.

Outze har i denne sag, som så ofte før, skåret lige igennem og konkluderer i sin leder „Generalen“ — Information for 4. marts:

Tilbage er dog spørgsmålet om æresordet. Det problem lader sig ikke henlægge, og det er med fuld ret, man nu spørger, om et fhv. medlem af DNSAP da virkelig skal vise udenlandske militære gæster rundt i Mindelunden, og om hjemmeværnet skal lyde under en mand, der har afgivet

absolut utroværdige forklaringer om sin nationale holdning?

I respekt for Schjødt-Eriksens dygtighed og for en tapperhed i 1944—45, som ikke skal forklejnes, finder vi det rimeligt, at han fortsat tjener i hæren. Men det må være inden for rimelige grænser. Der må være poster, han ikke kan nå, fordi man simpelthen ikke kan sætte ham over folk, der hele tiden handlede, som han burde have handlet. Kan andre ikke indse det, må han selv vige tilbage for en post, på hvilken han vil være omgivet af iskulde, og hvor han risikerer mytteri.

Kan man have en kommandant eller en divisionschef eller begge dele i een person, som ikke er velset i officersklubben?

Hans venner gør ham en bjørnetjeneste . . .

Billedhuggeren Mogens Bøggild har nu fuldstændt sit 9-april monument, bestilt af byen Hillerød.

Der er ikke taget endelig beslutning om, hvor i byen monumentet skal rejses.

Kammeraternes Hjælpefond

er de raske kammeraters hilsen til de syge.

Mærkaterne fra Kammeraternes Hjælpefond kan fås gennem kontoret, St. Kannikestræde 10, K.

LØVENS KEMISKE FABRIK - KØBENHAVN

Eventyr Is

SØHOLM FLØDE IS
Kabbelejevej 6
Bella 4500

TELEFONICO

Frederikssundsvej 60 C, Kbh. NV.
Taga 5601*

CHARLES LEISNERS BOGTRYKKERI A/S

Gl. Kongevej 15 Kbhvn. V.

DANSK
FORSØLVNINGS ANSTALT
Solbjergvej 24 — Kbh. F.

A/S H. A. GRUBERTS SØNNER
Frankrigsgade 40 Kbhvn. S.

M. H. KRAUSE
Træ- og finerhandel A/S
Strandlodsvej 61 - Kbh. S.

A/S Dansk Folkeforsikringsanstalt

OTTO MØNSTEDS PLADS 11
KØBENHAVN V.

SCANDINAVIAN-AMERICAN NYLON-HOSIERY

NÆRUM

ALFRED RAFFEL A/S

VODROFFSVEJ 46, KBH. V.

LUNA 2343

AKTIESELSKABET
DAMPSKIBSELSKABET „HEIMDAL“
STOCKHOLMSGADE 55

KØBENHAVN Ø.

EDUARD HERTZ & CO. EFTF.

HARSDORFFSVEJ 5

C. 476 og 10921

HOFF & CO. MASKINFABRIK

MARIENDALSVEJ 25

KØBENHAVN F.

FALSKMØNTNER HOS HITLER

Vi sidder i et stort, lyst kontor med moderne møbler, og fra vinduerne ser man ned over det snedækte Kongens Nytorv, der ligger i den mærkelige stilhed, som sænker sig over byen, når forretninger og kontorer har lukket tidligt om lørdagen og weekend-trafikken er afviklet.

Kontoret tilhører vekselererfirmaet Hoffgaard og Hertz, men det er ikke obligationer og aktier, eller kurser og udbytter, vi er kommet for at drøfte; derimod har vi bedt vekselerer Sven Hoffgaard fortælle om sin fortid som falskmøntner i Tyskland under krigen. Medens skumringen breder sig ude over torvet fordyber vi os i denne fortid, der nu ligger 12—15 år tilbage i tiden.

Sven Hoffgaard og hans familie blev taget af Gestapo i Gilleleje, medens de ventede på skibsløjlighed til at komme illegalt til Sverige. Familien blev splittet ad og fru og to døtre havnede efter mange strabadser i Theresienstadt, medens Sven Hoffgaard selv — nærmest af en fejltagelse — kom til koncentrationslejren Sachsenhausen i nærheden af Berlin.

Efter en kort tid i den sædvanlige karantæne, blev han udtaget til arbejde i blok 19, og det viste sig, at den

velmeriterede københavnske vekselrer dermed blev medlem af alle tiders største falskmøntnerbande, hvis pengeforfalskninger fik selve Bank of England til at ryste i sine grundmure.

Vi genfortæller Sven Hoffgaards mundtlige beretning om det fantastiske foretagende.

— Blok 19 var omgivet af pigtrådehegn og fuldstændig isoleret fra den øvrige lejr. Ingen i Sachsenhausen vidste, hvad der foregik i den omhyggeligt afspærrede barakbygning — og ingen måtte vide noget. Når fangerne fra denne blok af en eller anden grund skulle ud i lejren, var de altid strengt bevogtede, for at ingen skulle sætte sig i forbindelse med dem.

De fleste fanger i blok 19 havde på en eller anden måde tilknytning til trykkerifaget; der var stereotypører, gravører, typografer og fotografer, men der var også trykkeri i barakken, hvor man bl. a. lavede vigtige dokumenter og falske pas, men hovedopgaven var fremstilling af falske pengesedler.

Chefen var en major Bernhard Krüger, efter hvem foretagendet havde fået kodenavnet „Operation Bernhard“. Ideen med det hele var, at man ved at pumpe umådelige mængder af

Vekselerer Sven Hoffgaard
fotograferet i fangedragt og med
fangenummer til lejrens kartotek.

falske pundsedler ud på den sorte børs i de neutrale lande, kunne skade Englands økonomi og dermed slå fjenden indefra.

Efter lang tids eksperimentering havde en tysk papirmølle endelig fundet ud af at lave papir, der fuldstændig svarede til det materiale, Bank of England brugte i sit seddeltrykkeri. I store kasser, der vejede mellem 100 og 150 kilo, kom papiret til Sachsenhausen. Det første led i produktionen foregik i „Reisserei“, hvor fanger rev arkene i otte stykker ved hjælp af stållinealer. Derefter blev sedlerne trykt i flere tempi og forsynet med fortløbende numre i nummereringsmaskinerne og blev lagt til tørre i reoler.

Sedlerne var fine og nye, men det var slet ikke meningen, for de skulle netop se brugte ud. I „Altmacherei“ blev hver eneste seddel krøllet og sammenlagt og let tilsmudset. Mange af sedlerne blev endda gennemstukket med nåle, fordi man vidste, at engelske bankfolk ikke bruger gummibånd, men nåle, når de bundter sedlerne sammen.

Noterne kom i nummerorden fra maskinerne, men det er meget sjældent, at et bundt gamle sedler har numre i nærheden af hinanden, derfor måtte de omhyggeligt blandes. Hver eneste seddel blev til slut gennemlyst og kritiseret, for derefter at blive sorteret ud efter kvalitet i tre sorteringer. Sedler med mindre fejl i trykning eller papir gik lige i brokkassen.

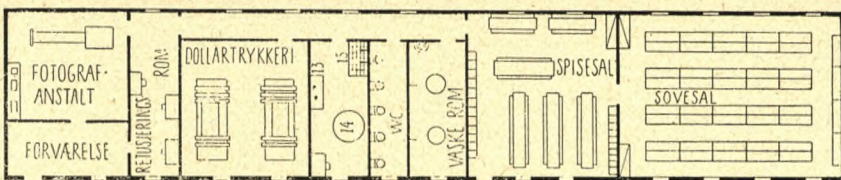
Gestapo kom meget ofte og hentede færdige sedler for at kunne sprede dem ud til deres agenter i hele

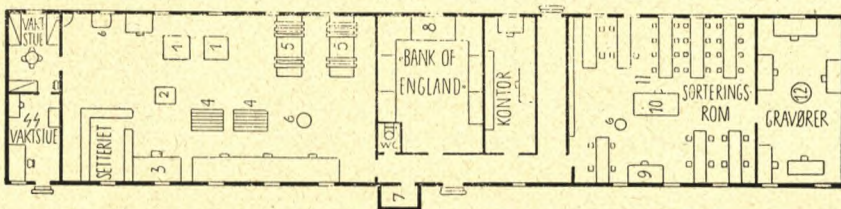
Arbejdskolonnen af fanger vender „hjem“ til Sachsenhausen-lejren efter endt arbejde. Tegning af den danske maler Per Ulrich, der selv har været fange i lejren.

HESELAGER MEJERI- OG FLØDEISFABRIK
KØNG SOGNS & OMEGNS SPAREKASSE Glamsbjerg
EMIL ANDRESEN Kerteminde
OVE BISGAARD Kerteminde
LARS JØRGENSENS VÆRKTØJSFABRIK Langeskov
TOMMERUP STOLEFABRIK v/ A. Schack Petersen Tommerup st. Tlf. 36
BANKEN FOR RINGE OG OMEGN
BRENDERUP MASKINFABRIK Brenderup Fyn
A/S NYFA GUMMI Haarby - Fyn
VENDS M. FL. HERREDERS LANDBO-, SPARE- OG LAANEKASSE Nørre Aaby
Alt i forbindsstoffer AARUP APOTEK Aarup st. Fyn
<i>Frederik Nielsens eftf.</i> NYBORG A/S JERN - RØR - SANITET

C. M. MADSENS FABRIKER ALGADE 18 — HAARBY — FYN	
R. GROSS JUN. ASSENS — TLF. 575 - 423	
A/S TOMMERUP TEGLVÆRK	
A/S SAVMØLLEN I ULLERSLEV	
A/S KOLDS SAVVÆRK KERTEMINDE	
AUTOMOBILFORRETNINGEN „VULCAN“ K. Knudsen, aut. General Motors forhandler HOLSTEBRO — TLF. 1100 (FL. LINIER)	
HOLSTEBRO OG OMEGNS SPARE- OG LAANEKASSE	
AAGE ØRUM Rådg. civilingeniør, F. R. I. HOLSTEBRO	GARTNERNES SALGSFORENING Holstebro
POUL ANDERSENS TØMMERHANDEL Holstebro	J. PEDERSEN Radiotekniker Stationsvej 6 Holstebro
HOLSTEBRO LANDMANDSBANK Aktieselskab	VASKERIET METHA Holstebro Tlf. 557
	STENBJERG JENSEN Jul. Gytkjærs eftf. Brændt og rå kaffe en gros Tlf. Holstebro 69

LUFTEGÅRD

Barak 18 og 19 i Sachsenhausen, der husede seddelpresser, værksteder og opholdsrum for de 140 fanger, der arbejdede med trykning af falske pengesedler. 1. Nummereringsmaskine. 2. Stencillmaskine. 3. Barakchef. 4. Tørrestativ. 5. Trykkerimaskine til pundsedler. 6. Ovn. 7. Dynamo. 8. Hylde til pundsedler. 9. Bord til „forarbejder“. 10. Sorteringsplads. 11. Arbejdsborde. 12. Gravør-maskine. 13. Gasbord. 14. Sleudermaskine (centrifuge). 15. Skyllevask.

Europa og Mellemøsten. Mange sedler endte endog i selve Bank of England, og det varede længe før engelske eksperter fandt ud af, at der verserede falske sedler. For menigmand var det umuligt at se forskel på ægte og falske sedler selvom man stod med dem i hånden. Det var første klasses arbejde i blok 19.

Det var nazisternes mening tilsidst at smide umådelige mængder af falske sedler ud over England fra flyvemaskiner for dermed at bringe fjenden ud i økonomisk ragnarok. Der var derfor stadig brug for flere sedler og trykkeriet, der først kun havde 33 medarbejdere, udvidedes stadig. Tilsidst blev det nødvendigt at inddrage den tilstødende blok 18 i virksomheden, hvorefter man kom op på at beskæftige 140 fanger.

Selvom behandlingen nok var hård og disciplinen streng, så havde man det dog mange gange bedre i trykkeriet end andre steder i tyske koncentrationslejre. Alle var klar over, at der ikke var megen chance for at slippe levende fra det, og ingen kunne i tilfælde af sygdom regne med at komme på hospitalet, for intet måtte slippe ud om, hvad „Operation Bernhard“ egentlig var. Der var dødsstraf for at snakke om arbejdet, og et par af SS-vagtmandskabet, der talte over sig i

fuldskab, blev skudt. Fanger, der blev alvorlig syge, fik giftsprøtjen.

Hvis Tyskland sejrede, sagde major Krüger, kunne de fanger, man var tilfreds med, regne med at få tilladelse til at få deres familie til sig i lejren, men de ville aldrig nogensinde komme fri. Hvis Tyskland tabte — ja så kunne man selv regne ud, hvad der ville ske.

Umådelige mængder af pundnoter i forskellige størrelser, men for størsteparten 5 pundsedler, blev fabrikeret og oplagret. Man begyndte også at eksperimentere med dollarsedler og nåede også at få fremstillet en forside, men bagsiden fik man aldrig lavet.

Tiden gik og fronterne rykkede nærmere og nærmere, samtidig med at Berlin blev bombet nat efter nat. Med uro fulgte man i det lille falskmøntnersamfund udviklingen. Man anede, at enden var nær, og gruede for hvad der ville hænde, men der skete overraskende ting.

Den 26. februar 1945 kørtes hele trykkeriet med maskiner og mandskab fra Oranienburg station sydpå i 14 jernbanevogne; 3 vogne med fanger, 1 med vagtmandskab og 10 med maskiner og hele seddelbeholdningen. Efter flere døgn rejse gennem det krigshærgede Tyskland kom man til koncentrationslejren Mauthausen ved

Donau, hvor det var meningen at trykkeriet skulle opstilles, men da der ikke fandtes stærkstrøm, måtte man opgive tanken og rejsen gik snart efter til *Rdel Zipf*, der kun var en lille lejr med 3 barakker, beboet af spanske fanger. Spanierne måtte rykke sammen i en barak, således at trykkerierne blev installeret i de to andre. I nærheden af lejren havde nazisterne sprængt store værksteder ind i fjeldet, og her blev så indrettet sorteringsrum for trykkeriet.

Amerikanske tropper nærmede sig imidlertid og fra Berlin kom ordre til at tilintetgøre maskiner og beholdninger af papir og sedler. Intet spor måtte blive igen.

Fangerne gik igang med at brænde de vældige papirmasser og destruere maskiner og gravureplader, der derefter sænkedes i en nærliggende bjergsø.

Major Krüger havde opholdt sig i Berlin, men en skønne dag kom han strygende i en flot bil med en ligeså flot blondine — der dog ikke var hans hustru. Han fik bilen fyldt op med pengesedler og forsvandt i retning af Schweiz.

Det gik for langsomt med at brænde papirlageret og pengesedlerne, for det var svært at få de tæt sammenpressede papirlag til at fænge. Man besluttede at læsse restlageret på lastbiler og køre det væk for at grave det ned til eventuelt senere brug. Nogle kasser blev styrtet i søen, men må være gået i stykker, for nogle dage senere skyllede sedlerne ind på bredderne. En lastvogn faldt med sin dyrebare last i amerikanernes hænder, og de gjorde store øjne, da de så indholdet af de store kasser.

Der kom ordre fra Berlin om, at trykkerifangerne skulle føres til Mauthausen, hvor der var gaskamre, men amerikanerne kom først og indtog lejren. Der kom kontraordre, nu skulle man hurtigst muligt søge til Ebensee koncentrationslejren. Men tiden var forpasset, amerikanerne kom stadig nærmere, og en skønne dag smed SS-erne uniformerne og stak af. Den 5. maj kom 4 amerikanske tanks og dermed havde Hitlers ufrivillige falskmøntnere reddet livet.

— Hvordan skulle fangerne komme

ELVIN PETERSEN Hadsten — Tlf. 302
I. C. SØRENSEN Vejle
SEVERIN WULFFS EFTF. Andreas Ussing Telefon 25 - 2414 — Vejle
K. N. & A. ØSTERGAARD Entreprenører - civilingeniører Vejle - Tlf. 3471
ØSTJYLLANDS HUSMANDSSKOLE Vinding pr. Vejle
TH. WEISSENBORN & SØN Smedemester Aut. vand- og gasmester Vejle
HUSTØMRERNES FAGFORENING Vejle
Malerfirmaet IVERSEN & JENSEN Søndergade 28 - Vejle
OTTO HANSEN & CO. Speditione - Linieagentur Tlf. Vejle 18
CARL J. PETERSEN Blikkenslager Aut. vand- og gasmester Vejle - Tlf. 3123
VEJLE HUSHOLDNINGSSKOLE
LØGUMKLOSTER OG OMEGNS CENTRALVASKERI A. m. b. A.
L. P. HANSEN Snedkermester Broager

FIRMA C. CHRISTOFFERSEN MURERMESTRE & ENTREPRENØRER ✕ VEJLE	
RINGKØBING AMTS VAREINDKØBSFORENING HOVEDKONTORET	
ANTON PETERSEN Korn- Foderstoffer - Brændsel Toftlund	RØDDING TØMMERHANDEL Chr. J Ravn
HADERSLEV BANK Aktieselskab TOFTLUND FILIAL	TOFTLUND OG OMEGNS SPAREKASSE Toftlund
SPARE- OG LAANEKASSEN FOR SKÆRBÆK OG OMEGN	SKÆRBÆK BANK Aktieselskab
CARL C. BIEHL BOGTRYKKERI — PAPIR EN GROS GRAASTEN	
AKTIESELSKABET VITFOSS GRAASTEN	JØRGEN IPLAND Graasten
	HOLGERS RENSERI Slotsgade 11 Graasten
	GRAASTEN HUSHOLDNINGSSKOLE Olga Reppien - Ebba Drewes
SPAREKASSEN BREDEBRO	
BREDEBRO ANDELSMEJERI	
HANS LORENZEN Auto - Service Bredebro	AGERSKOV SOGNS SPARE- OG LANEKASSE
LØGUMKLOSTER BANK A/S	AKSEL MICHELSEN Kul- & trælasthandel Tønder Tlf. 2 11 11 - 2 11 12

hjem til deres respektive hjem? Tyskland lå i kaos og alle kommunikationslinier var ødelagte. Amerikanerne satte flyvemaskiner ind og på en dag førte man fra Linz 8000 fanger i 250 maskiner til Frankrig. Herfra lykkedes det efterhånden Sven Hoffgaard at komme til Bruxelles og komme med flyvemaskine til København.

Den 30. maj 1945 vendte han tilbage til et befriet Danmark efter en lang

og eventyrlig rejse med mange og frygtelige oplevelser.

— Bank of England reddede sig ud af affæren ved at foranstalte pengeombytning. Sachsenhausen-trykkeriet havde nået at få trykt for ca. 4 milliarder danske kroner i falske engelske pundnoter, men kun en brøkdal kom dog på markedet.

OLAV HOLST.
tidligere Dachau.

Fællesudvalgets stillingtagen til nazistiske overgreb under sidste verdenskrig samt opstilling af vore krav overfor den vesttyske forbundsrepublik

I dagene 21.—23. marts holdtes i Luxemburg en konference om fangernes erstatningskrav overfor Tyskland.

Til mødet havde Fællesudvalget gennem sin formand, statsautoriseret revisor H. C. Steen Hansen fremsendt følgende udtalelse:

Under den 2. verdenskrig blev hundre tusinder af mennesker i de af Hitler-værnemagten besatte lande berøvet liv eller sundhed, frihed og ejendom under krænkelse af folkeretten og den i alle civiliserede stater gældende ret.

De skadelidte, herunder de politiske og andre ikke-militære fanger og deres efterladte, har krav på erstatninger for den begåede uret.

Den tyske Forbundsrepublik har i forbunderstatningsloven (B. E. G.) af 29/7 1956 givet forskellige regler for tildeling af erstatning til ofrene for det nazistiske regime. De i denne lov givne muligheder for ydelse af erstatning er imidlertid ikke fuldstændige, idet loven ikke medtager personer:

- a) som ikke har statsborgerret i Forbundsrepublikken eller i det tidligere tyske rige, eller
- b) som regnes for statsløse og på tidspunktet for den begåede uret ikke havde bopæl eller ophold i det tyske rige.

Disse skadelidte, som ikke har krav på erstatning efter forbunderstatningsloven, har imidlertid fuldt krav herpå efter internationale såvel som efter almindelige tyske *retsprincipper*, og der henvises her bl. a. til:

- 1) Folkerettens almindelige principper, sådan som disse bl. a. er kommet til orde i Haag'er- og Genf'er-konventionerne m. v.
- 2) Den tyske Forbundsrepublik's erstatningslov af 29/7 1956 (B. E. G.) og den tyske civillovbog (B. G. B.) samt forbundsforfatningen.
- 3) Officielle forpligtende erklæringer fremsat af ledende tyske statsmænd.

Der er en nøje overensstemmelse mellem principperne i de tyske udtalelser og de synspunkter, på hvilke al rimelig folkeret baseres. Der er samtidig fra alle sider en erkendelse af, at problemerne må og skal løses, ikke alene for at bøde på begået uret, men i endnu højere grad for at bane vejen for fremtidig mellemfolkelig forståelse og yderligere befæstelse af folkerettens grundprincipper.

Som skylden nu er placeret og erkendt, må det formentlig kunne vinde almindelig tilslutning, at fastsættelsen af erstatningsprincipperne ikke eensidigt bør ske fra tysk side, men fremgå som resultatet af en forhandling, hvor også de skadelidte kan komme til orde.

Det har altid været og er stadig de politiske og andre ikke-militære fangers og skadelidtes indstilling, at man ikke under nogen form skal have godtgørelse for at have kæmpet for sit land. Det, der konstituerer et ansvarsgrundlag, er de fuldstændig retsløse tilstande under 2. verdenskrig, som ved en afgrund af umenneskelighed adskilte sig fra en civiliseret opfattelse af en besættelsesmagts optræden.

Skematisk opstiller vi grundprincipperne for vore krav således:

Gruppe I.

Herunder henføres tilfælde, hvor besættelsesmagten har savnet folkeretsligt grundlag for innskriden.

Dette omfatter navnlig:

A. Frihedsberøvelse eller mishandling, hvor det eneste grundlag har været vedkommendes race, (passive) politiske opfattelse eller bistandsydelse til andre personer, der alene af disse årsager er forfulgt.

B. Drab af samme årsager.

C. Drab, mishandling eller frihedsberøvelse uden nogen som helst begrundelse i vedkommendes forhold.

D. Nazificeringsprocesser, tvangsudskrivninger til civile og militære formål og lignende.

Gruppe II.

Personer, der ved deres aktive forhold direkte har bekæmpet besættelsesmagten, eller har ydet bistand til sådanne personer, og derved har givet sagligt grundlag for rimelig innskriden. Her kan efter vor formening selve denne innskriden og dens naturlige følger ikke begrunde noget erstatningskrav. Vi skelner derfor her imellem:

A. Personer, som er blevet behandlet i overensstemmelse med almindelige folkeretslige regler, som ikke kan gøre erstatningskrav gældende. Herunder hører også sådanne skader på liv eller helbred, som er tilføjet under kamphandlinger, hvori vedkommende aktivt tog del.

B. Personer, der er blevet underkastet en folkeretslig behandling, hvortil efter vor formening uden yderligere bevis kan henregnes:

1) Likvidering uden dom.

2) Underkastelse af tortur eller lignende uciviliserede afhøringsmåder.

3) Ophold i fængsler i det besatte land eller i Tyskland under forhold, der adskiller sig fra normale humane sætninger.

4) Anbringelse i de egentlige koncentrationslejre. Sådant anbringelse anses i alle tilfælde for erstatningsgrundlag ud fra det saglige og velkendte stof, der foreligger om disse lejres beskaffenhed. Det vil på dette punkt ikke være afgørende, hvor lejren er beliggende. Bedømmelsen af lejrens beskaffenhed må for de besatte landes vedkommende ske ud fra de i hvert enkelt tilfælde foreliggende oplysninger, medens man for de i Tyskland placerede koncentrationslejre uden videre vil gå ud fra, at de er folkeretsstridige.

Som deltagere fra Danmark deltog arkitekt Henning Kornbeck og professor Ove Hoff.

BRUNO KOCK

Automobiler

Sønderborg**KULHANDEL AKTIESELSKAB**Telf. 2 2141
Sønderborg**ALS HUSHOLDNINGSSKOLE**Vollerup st.
Tlf. Sønderborg 1630 x**HANS HANSEN & CO. A/S**Dame- og herrekonfektion
Sønderborg**LOUIS PETERSEN**Rør- og sanitetsforretning A/S
Perlegade 28 — Sønderborg**MIDDELBO
MANUFAKTURFORRETNING**

Sønderborg

**SØNDERBORG
ANDELS-SVINESLAGTERI****BRØDRENE EEGHOM**

Sønderborg — Tlf. 2 12 12

SHELL SERVICE STATIONv/ M. Hansen
Algade 2 Sønderborg**BAGERMESTRENS
RUGBRØDSFABRIK
I SØNDERBORG A/S****KORNIMPORTEN FOR
ALS OG SUNDEVED A/S**

Sønderborg

**SØNDERBORG BYS
SPAREKASSE****BROAGER TRÆLASHANDEL OG
TRÆVAREFABRIK**

AKTIESELSKAB

BROAGER SPARE- OG LAANEKASSE**ELFORSYNINGENS ANDELSSELSKABET
SØNDERJYLLANDS VESTKYST**

SKÆRBÆK

FR. TINGLEFFKOLONIALHANDEL — KAFFERISTERI
SØNDERBORG**SØNDERBORG KAFFERISTERI**

INDEH. MATH. LORENZEN

JENS ANDERSENMANUFAKTUR - TRICOTAGE EN GROS
SØNDERBORG TLF. 2 20 84**J. F. FABRIKEN**v/ ING. J. FREUDENDAHL
SØNDERBORG, DANMARK**TH. LAURSENS BOGTRYKKERI**

TØNDER - TELF. 2 15 50

TØNDER LANDMANDSBANK A/S**DAMEHUSET**Indeh. H Friis
Tønder Telefon 2 14 78**ALSISK FRØAVL A/S**Tlf. 2 36 18 - 2 36 31
Sønderborg**ALS ÆGEKSPORT**

Sønderborg Tlf 2 25 25

**JOHANN VIERECK'S
BYGGEFORRETNING**v/ Ahrendt Viereck
Guderup Telefon 24

FABRIK FOR AUTOMATISKE KONTROLAPPARATER

FOR KØLEANLÆG

VARMEANLÆG

TRYKLUFTSANLÆG

LUFTKONDITIONERINGSANLÆG

OG VANDFORSYNINGSANLÆG

DANFOSS NORDBORG . TELEFON (044) 5 11 11

**NORDBORG
SPAREKASSE**

ANDRESENS BOGHANDEL
Nordborg - Tlf. 51 4 62

OVE E. BRUUN
Kartonnage- og æskeindustri
Sønderborg - Tlf. 3314

J. C. STENDER
Sønderborg

N. P. MØLLER
Tømrerforretning
Maskinsnedkeri
Sønderborg - Tlf. 1614

H. C. JACOBSEN
Jernbanegade 8 Sønderborg

OPTIKER MØLLER
Sønderborg

NETZLER EFTERF. A/S
SØNDERBORG

HANS KNUDSEN
JERN- & STAALFORRETNING
SØNDERBORG

**A/S DET NORDISKE
KAMGARNSSPINDERI**
SØNDERBORG

M. G. HERMANSEN
KASTANIEALLE 31, TLF. 560 SØNDERBORG

GENERALFORSAMLING I KØBENHAVN.

Sjællands-afdelingen af Gestapofangerne afholdt ordinær generalforsamling tirsdag den 18. marts kl. 20 i Admiral Gjeddes Gård.

Protokollen blev oplæst af Sv. Aa. Svendsen. Formanden, Niels Stampe, aflagde beretning. Kassereren, H. Winther, fremlagde regnskabet. Til bestyrelsen genvalgtes Arild Mikkelsen, H. Winther og Sv. Aa. Svendsen. Som revisor genvalgtes Steen Hansen.

Mens man havde regnet med 40 deltagere i rejsen til Oslo, er man allerede nu oppe på 80. Kontingentet forhøjes til 10 kr.

Har De et job til mig??

Jeg er 32 år gammel, driftsøkonom (cand. oecon. med første karakter). Jeg er gift og har børn. I ca. tre år arbejdede jeg i kødkonserverindustrien, hvor jeg udførte et virkeligt godt stykke arbejde. Senere har jeg i ca. trekvart år været bogholder i træindustrien. — Driftsregnskab, driftskontrol, planlægning, kalkulation, organisation m. v. er jeg dus med. Jeg søger arbejde i et firma, der har brug for en loyal, dygtig og energisk medarbejder. Mine nerver har været lidt dårlige, men jeg ved, at jeg kan holde til næsten hvad som helst, når det blot er arbejde — og til meget lidt, når det er indbyrdes strid og intriger. Jeg er nødt til at tjene en god løn — men agter at tjene den. De første måneders løn er underordnet. Er interesseret i evt. løs ansættelse, hvis dette ønskes.

Poul Erik Nielsen,
Sæterstien 11, Århus.

Ni liv

Den norske film „Ni liv“ havde urpremiere på Kinopalæet den 3. marts.

Det skete under overværelse af den norske ambassade, og premiereindtægten gik til de norske veteraner fra frihedskampen.

Nordmanden Jan Baalsrud, der er filmens absolutte hovedperson var også til stede. Premieren var tilrettelagt af „Frihedskampens Veteraner“.

GESTAPOFANGERNE I RANDERS FORBEREDER 15 ÅRS DAG

Formanden for foreningen Gestapofangerne for Randers og Omegn, revisor E. Christiansen, indledte den velbesøgte generalforsamling den 10. marts på P. Smeds hotel med at udtale mindeord over de mange kammerater, der var døde i årets løb.

Formanden gjorde derefter rede for foreningens arbejde, hvorpå man drøftede landsforeningens stævne, der i år skal holdes i Oslo i dagene 15.—19. maj, hvor „Grini-klubben“ står for arrangementet. Man kommer bl. a. til at deltage i de berømte 17.-maj-festligheder. 24 medlemmer af Randersforeningen har foreløbig meldt deltagelse. Hele rejsen koster kun 86,50 kr.

Kassereren, fabrikant Sigfred Jensen, oplæste regnskabet, og skræddermester Mar. Hansen forelagde regnskabet for kransefonden. Det vedtoges herefter at forhøje årskontingentet til 10 kr. for at sikre såvel landsforeningens som lokalforeningens økonomi.

Til landsrepræsentanter valgtes formanden, der er næstformand i landsforeningen og direkte valgt, Josef Fuks og Mar. Hansen. Øvrige valg var genvalg.

Under eventuelt efterlystes det mange gange rejste spørgsmål om flytning af mindepladen på kapelmuren ved mindelunden på Nordre kirkegård, og formanden lovede påny at tage sagen op overfor Randers byråd.

Et eventuelt arrangement i forbindelse med 15-års dagen for den 29. august 1943 overlod man til bestyrelsen at udforme.

NY RIDDER

Formanden for foreningen Gestapofangerne, professor Ove Hoff, er udnævnt til ridder af dannebrog.

MANDEN BAG VERDENSUDSTILLINGEN I BRYSSEL.

En hel generation har ikke oplevet nogen verdensudstilling — og nu holdes en sådan i Bryssel i sommer. Den åbnes af den belgiske konge den 17. april. I forbindelse med verdensudstillingen holdes som tidligere omtalt her

i Pigtraad i dagene 9—12 maj en international videnskabelig kongres, hvortil det også forventes, at Danmark sender repræsentanter.

Manden bag verdensudstillingen er turistchef Arthur Haulot, der har en usædvanlig karriere bag sig.

Han startede som journalist, blev radio-reporter og senere kabinetsekretær i trafikministeriet. I 1940 ledede han en modstandsgruppe, og den 27. december 1941 blev han arresteret af Gestapo. Han tilbragte næsten fire år i tyske kz-lejre, bl. a. Mauthausen og Dachau, og her skrev han en række digte, som blev offentliggjort hjemmefra efter kapulationen. Så blev han privatsekretær for trafikministeren, ledede en tid arbejdet i genopbygningsministeriet — og tiltrådte så stillingen som statisturistchef. Han er højt dekoreret i mange lande og har modtaget store æresbevisninger for sine poetiske værker og bøger om Belgien, Tyskland og krigen. Størst opmærksomhed i udlandet vakte hans børnebog „Roux sur la Lune“, som han skrev til sin datter i fjor, og som omgående udkom i Holland, England, Portugal, Japan og Rusland.

Nu er han „Manden bag verdensudstillingen i Bryssel“.

En del værdifuldt stof må på grund af pladsmangel vente til næste nummer.

18 APRIL
DYBBØLDAGEN
KØB MÆRKET • STØT SAGEN